

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 236

**İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un
Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye
Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız
Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç
Silme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3213) ve
Dışışleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3213 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi.....4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışışleri Komisyonu Raporu.....6

• Muhalefet Şerhi.....12

• Teklif Metni.....13

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin 13

• Anlaşma Metni.....14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1661333 evrak numaralı “Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3213)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Kırgız kamu kurumları tarafından yürütülen kamu altyapı projelerinin finansmanı amacıyla 28/6/2012 tarihinde imzalanan ve 24/7/2012 tarihli ve 2012/3528 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Kredi Anlaşması” ile Kırgız Cumhuriyeti’ne %0,1 sabit faiz oranında 7 yılı geri ödemesiz 20 yıl vadeli 100 milyon ABD Doları tutarında tavizli şartlarda kredi sağlanmıştır. Söz konusu kredi kapsamında Kırgız Cumhuriyeti’ne toplam 97 milyon ABD Doları aktarılmış olup kredinin anapara geri ödemesi 16/10/2019 tarihi itibarıyla başlamıştır.

Kırgız tarafının talebine istinaden, 28/6/2012 tarihli Anlaşma ile sağlanan kredi kapsamında 1/9/2021-31/12/2021 tarihleri arasında tahakkuk eden anapara, faiz, temerrüt faizi ve diğer yükümlülüklerin G-20 Borç Erteleme Girişimi çerçevesinde ertelenmesine ilişkin olarak 31/12/2021 tarihinde imzalanan Yeniden Yapılandırma Anlaşması 11/3/2022 tarihli ve 5290 sayılı Cumhurbaşkan Kararı ile yürürlüğe girmiştir. Söz konusu anlaşmalar çerçevesinde, borç tutarı, 31/10/2024 tarihi itibarıyla anapara ve faiz dâhil toplam 58.847.926,08 ABD Dolarıdır.

İki ülke arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Kırgız Cumhuriyeti’ne resmi kalkınma yardımı sağlanması kapsamında çevreyi ve yeşil ekonomiyi korumaya yönelik projeler karşılığında 58.847.926,08 ABD Doları tutarındaki borca ilişkin olarak “Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşması” 5/11/2024 tarihinde Bışkek’te imzalanmıştır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-314880

10 Temmuz 2025

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5 Kasım 2024 tarihinde Bışkek’te imzalanan “Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşması”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

21/10/2025

Esas No: 2/3213

Karar No: 170

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3213 esas numaralı, “Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 16/10/2025 tarihinde yaptığı 18’inci toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 10/07/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Dışişleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşması, 16/07/2025 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan KURTULMUŞ imzasıyla “Dışişleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Borç Silme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/3213 esas numaralı Kanun Teklifi 17/07/2025 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 16/10/2025 tarihli 18’inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye ile Kırgızistan arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Kırgız Cumhuriyeti’ne resmî kalkınma yardımı sağlanması kapsamında çevreyi ve yeşil ekonomiyi korumaya yönelik projeler karşılığında Kırgız Cumhuriyeti’nin 58.847.926,08 ABD doları tutarındaki dış borcunun silinmesini öngören Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;¹

Dışişleri Bakan Yardımcısı Ayşe Berris EKİNCİ tarafından;

Orta Asya Türk devletlerinin bağımsızlıklarını kazandıkları günden bu yana Türk dış politikasında müstesna bir yere sahip oldukları,

Ortak dil, din ve kültüre sahip olduğumuz bu ülkelerin siyasi istikrarlarını pekiştirmeleri ve ekonomik olarak kalkınmalarının bölgeye yönelik politikamızın temel dinamiklerinden birini oluşturduğu,

Ülkemizin, dost ve kardeş Kırgızistan’ın kalkınma ve refah çabalarına verdiği destek çerçevesinde Kırgızistan’a en fazla kalkınma yardımı yapan ülkelerin başında geldiği,

Kuruluş amacı en başta Orta Asya’daki kardeş ülkelere destek sağlamak olan TİKA’nın ilk yurt dışı temsilciliğini Kırgızistan’da açmış olduğu ve ülkede bugüne kadar 1.000’in üzerinde projeyi hayata geçirdiği,

İki ülke Cumhurbaşkanları eş başkanlığında 5 Kasım 2024 tarihinde Bışkek’te düzenlenen Türkiye Kırgızistan Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi 6’ncı Toplantısı vesilesiyle ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin kapsamlı stratejik ortaklık düzeyine yükseltildiği,

Söz konusu Konsey toplantısında bu Anlaşma dâhil iş birliğimizin ahdi zeminini güçlendiren 19 belgenin de imzalandığı,

Kırgızistan’ın kalkınmasının, anılan ülkeyle ekonomik, ticari ve yatırım ilişkilerimizin gelişmesine de hizmet ettiği,

2024 yılında ikili ticaret hacmimizin 1,6 milyar dolara ulaştığı, ülkedeki toplam Türk yatırımlarının 2 milyar doları bulduğu, Türk müteahhitlik firmalarının bugüne kadar Kırgızistan’da yaklaşık 1 milyar dolarlık 95 projeyi hayata geçirdiği,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/5263>

Kırgızistan’la ekonomik ve ticari ilişkilerimize atfedilen önem çerçevesinde Hükümetler Arası Karma Ekonomik Komisyon Toplantılarına Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet YILMAZ’ın eş Başkanlık yaptığı ve yine son olarak geçen ay Kırgızistan’ı ziyaretle eş Başkanlık yaptığı Karma Ekonomik Komisyon 12’nci Dönem Toplantısı neticesinde 77 maddelik eylem planının kabul edildiği,

Kırgızistan ile eğitim, kültür ve sağlık alanlarında da güçlü iş birliğimizin bulunduğu ve bu bağlamda, bu yıl kuruluşunun 30’uncu yıl dönümünü kutlayan Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi’nin Orta Asya’da faaliyete geçen ilk maarif okulu olan Maarif Vakfı Bışkek Eğitim Kompleksi ve organ nakli ameliyatı dâhil Kırgızistan’da daha önce verilememiş sağlık hizmetlerini veren Recep Tayyip Erdoğan Bışkek Türk-Kırgız Dostluk Hastanesi’nin eğitim ve sağlık iş birliğimizin nişaneleri arasında olduğu,

Türk ve Kırgız halkları arasındaki kardeşlik ve yakınlığın iki ülkenin Parlamentoları arasındaki diyaloga da yansıdığı ve Sayın Meclis Başkanımızın geçtiğimiz nisan ayı sonunda Kırgızistan’a resmî bir ziyaret gerçekleştirdiği,

Askerî alanda iş birliğimizin güçlendiği, Kırgızistan’ın Türk yapımı üç farklı insansız hava aracı sistemini edinen ilk ülke konumunda olduğu,

Kırgızistan ile derinleşen güvenlik iş birliğimizin hukuki zemininin Sayın Cumhurbaşkanımızın Bışkek ziyaretlerinde imzalanan güvenlik iş birliği anlaşmasıyla güçlendirildiği,

Türk Devletleri Teşkilatı’nın (TDT) kurucu üyeleri arasında yer alan Kırgızistan ile Teşkilat bünyesinde de güçlü bir iş birliğimizin bulunduğu,

Kırgızistan’ın, TDT’nin geçen yıl Bışkek’te düzenlenen 11’inci Zirvesine üçüncü tarafların baskısına rağmen KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Ersin TATAR’ı davet ettiği, ayrıca KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Ersin TATAR’ın, 3-6 Aralık 2023 tarihlerinde Bışkek’e gayriresmî bir ziyaret gerçekleştirdiği ve Kırgızistan Cumhurbaşkanı CAPAROV ile bir araya geldiği,

Kırgızistan’ın başkenti Bışkek’te KKTC temsilciliği açılmasına imkân sağlandığı,

Kırgızistan ile ata yurdumuzdaki kardeş bir ülke olarak dil ve kültür gibi doğal bağlarımızın yanı sıra iki Türk devleti olarak çeşitli alanlarda yakın ve her geçen gün daha da gelişen bir iş birliğinin mevcut olduğu,

Anlaşma ile, ülkelerimiz arasındaki kapsamlı stratejik ortaklığı derinleştirmek hedefiyle Kırgızistan’a resmî kalkınma yardımı olarak yeşil ekonomi projelerinin hayata geçirilmesi amacıyla 58,8 milyon dolar civarındaki borcun silinmesinin taahhüt edildiği,

Anlaşma’nın Kırgızistan’daki iç hukuk onay sürecinin tamamlandığı,

Anlaşma’nın Kırgızistan’ın kalkınmasına ve Türkiye-Kırgızistan iş birliğinin daha ileri seviyelere taşınmasına hizmet edeceği,

ifade edilmiştir.

Komisyon Başkan ve üyeleri tarafından:

Türkiye’nin Orta Asya ülkeleriyle iş birliğini derinleştirmesinin faydalı olacağı,

İkili ilişkiler boyutunda, Karma Ekonomik Komisyon toplantıları neticesinde eylem planlarının kabul edildiği ve Kırgızistan ile çok boyutlu ilişkilerin devam ettiği,

Anlaşma’nın temel amacının Kırgızistan’ın ekonomik hareket alanını genişleterek kendi kalkınma kapasitesini güçlendirmek olduğu,

2012 yılında sağlanan 100 milyon ABD doları tutarında kalkınma kredisinin enerji, ulaştırma ve kamu altyapısı alanlarında değerlendirilmiş olduğu ancak ülkenin ekonomik koşulları nedeniyle geri ödeme sürecinin zorlaştığı, Türkiye’nin bu tabloyu dostane bir yaklaşımla ele aldığı ve kardeş ülkenin mali yükünü hafifleterek bölgesel istikrarı destekleyen bir adım attığı,

Kırgızistan'ın dış borcunun neredeyse yarısının Çin'e olan borçlarından oluştuğu ve bu durumun uluslararası kamuoyunda borç tuzağı diplomasisi olarak tanımlanan stratejiyi de gündeme getirdiği,

Diğer yandan Rusya'nın Orta Asya'daki tarihî nüfuzunu korumak adına finansal araçları uzun zamandır kullandığı ve bölge ülkelerine yeni krediler sağlamanın yanı sıra stratejik çıkarları uğruna zaman zaman borç silme jestleri de uyguladığı,

Amerika Birleşik Devletleri'nin, Orta Asya'da istikrar ve kalkınmayı desteklemek amacıyla hibe programları ve fonlar oluşturduğu, özellikle C5+1 formatında başlatılan Orta Asya ekonomik direnç girişimi kapsamında ticaret yollarının çeşitlendirilmesi ve enerji projeleri gibi alanlar için 2023 yılında yıllık 50 milyon ABD doları tutarında hibe verdiğini duyurduğu,

Silinmesi öngörülen dış borcun yeni bir ödeme yapılması anlamına gelmediği ve 2010'ların başında verilmiş 20 yıl vadeli ve düşük faizli kalkınma kredisi olduğu, borcun büyük bir kısmının pandemi ortamında G20'nin borç erteleme girişimi kapsamında ertelendiği ve ardından tahsil kabiliyetinin kalmadığı,

Kırgızistan'ın borcunun hafifletilmesinin söz konusu ülkeyi dış borç sarmalından çıkararak bölgesel dengeyi koruma amacı taşıdığı ve bu karar sayesinde hem diplomatik hem de ekonomik kazanımlar elde edileceği,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyeleri tarafından:

Kırgız Cumhuriyeti'nin silinmesi öngörülen 58.847.926,08 ABD doları tutarındaki dış borç tutarının hangi kritere göre belirlendiği, dış borcun silinme nedeni ve bunun karşılığında Türkiye'nin elde edeceği kazanımların neler olduğu, Türki Cumhuriyetlerin KKTC ile ilişkiler konusunda hangi adımları attıkları ve AB-Orta Asya Zirvesi sonrasında yayımlanan bildiriye ilişkin tevcih edilen farklı sorular, Dışişleri Bakan Yardımcısı Ayşe Berris EKİNCİ tarafından cevaplandırılmış ve bu kapsamda;

Kırgızistan'ın toplam borç tutarından borcun ödenmiş kısmının çıkarılması ile kalan borcun yaklaşık 58,8 milyon ABD dolarına tekabül ettiği,

Diğer Orta Asya ülkeleri de dâhil olmak üzere, özellikle de Kırgızistan 'ın refahının ve kalkınmasına katkıda bulunmanın Türkiye 'nin önem verdiği bir husus olduğu,

Kırgızistan ile terörle mücadele bağlamında önemli iş birliğimiz bulunduğu atıfla ilk maarif okullarının Kırgızistan 'da faaliyete geçtiği, FETÖ okullarının maarif okullarına devrinin de ilk olarak Kırgızistan 'da gerçekleştiği hem bu okullar bağlamında hem de genel terörle mücadele ve ülkenin de kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla borç silme konusunda bir karar alındığı,

Orta Asya 'nin sahip olduğu nadir elementler ve hidrokarbon kaynakları açısından sahip olduğu zenginliğin ve bunların savunma sanayisindeki önemi nedeniyle Avrupa Birliği'nin dikkatini Orta Asya'ya çevirdiği,

Türkiye'nin Orta Asya Cumhuriyetleriyle çok sıkı ve geçmişe dayanan ilişkilerinin daha da pekiştirilmesi gerektiği ve Türkiye'nin bu ülkelerle birlikte onların kalkınmasında öncü bir rol üstlenmesinin önem arz ettiği,

4 Nisan 2025 tarihinde Semerkant'ta düzenlenen Orta Asya AB Zirvesi'nde yayımlanan Zirve Bildirisi'nde KKTC'nin ilanını kınayan iki BM kararına sırf sayıları zikredilmek suretiyle atıf yapıldığı ve bunun son derece talihsiz bir gelişme olduğu,

Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ile diplomatik ilişkilerini 1992'de, Türkmenistan'ın ise 2007'de tesis ettiği,

Türkiye'nin beklentisinin, söz konusu ülkelerin KKTC ile de ilişkilerini geliştirmeleri ve KKTC'ye ziyarette bulunmaları olduğu ve son dönemde bu doğrultuda önemli gelişmelerin yaşandığı,

Yaşanan kriz sonrasında kardeş ülkelerin daha büyük diplomatik çaba gösterdiklerinin görüldüğü,

Son dönemde Türk dünyası olarak hem ikili hem TDT başta olmak üzere, TÜRKSOY ve TÜRKPA gibi Türk İş Birliği Teşkilatları bünyesinde KKTC'yi ve Kıbrıs Türklerini destekleyici adımlar atıldığı,

Bu adımlar arasında Mayıs 2025'te KKTC'nin Aksakallar Konseyi Toplantısı ile ilk kez bir TDT etkinliğine ev sahipliği yaptığı, Budapeşte Zirvesinde Türk Akademisine gözlemci üyelik başvurusunun kabul edildiği ve Zirve Bildirisi'nde Türk dünyasının Kıbrıs Türkleriyle dayanışmasını vurgulayan yazımların yer aldığı, KKTC'nin Kazakistan'da gerçekleştirilen TÜRKPA 14'üncü Genel Kuruluna katılımı gibi millî davamız bakımından önemli kazanım teşkil eden gelişmelerin yaşandığı,

KKTC'nin Ankara, Şuşa, Bişkek zirvelerinin yanı sıra son olarak Azerbaycan'ın ev sahipliğinde 6-7 Ekim tarihlerinde Gebele'de düzenlenen zirvede layık olduğu şekilde en üst düzeyde Cumhurbaşkan Sayın Ersin TATAR tarafından temsil edildiği,

Gebele Bildirisi'nde Kıbrıs davamıza destek veren ifadelerin yer aldığı,

Sayın Ersin TATAR'ın Kırgızistan'a bir gayriresmî ziyarette bulunduğu, bu ziyaretin ikili düzeyde KKTC tarafından Orta Asya'ya gerçekleştirilen en üst düzeyde ilk ziyareti teşkil ettiği ve Orta Asya'da Kırgızistan'ın, KKTC Ofisi bulunan bu aşamadaki tek ülke olduğu,

belirtilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK, Ankara Milletvekili Asuman ERDOĞAN, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan BAYKOÇ, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan NAZIRLI, İstanbul Milletvekili Seda GÖREN BÖLÜK, İstanbul Milletvekili Oğuz ÜÇÜNCÜ, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Derya Bakbak</i>
Ankara	Balıkesir	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Ceylan Akça Cupolo</i>
Ankara	Ankara	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Talih Özcan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Utku Çakarözer</i>
Düzce	Elâzığ	Eskişehir
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

Üye
Seda Gören Bölük
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Hasan Karal
İstanbul

Üye
Oğuz Kaan Salıcı
İstanbul

Üye
Oğuz Üçüncü
İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu arasında imzalanan “Borç Silme Anlaşması”, dış politikanın yönünü ve kamu kaynaklarının kullanım önceliklerini gösteren bir belgedir. Bu anlaşma, kamu kaynaklarının halkın temel ihtiyaçlarından ve toplumsal önceliklerden kopuk biçimde kullanılmasının yeni bir örneğidir.

Ülkede yoksulluk, işsizlik, barınma ve eğitim krizi derinleşirken, belediyeler borç ve mali baskı altında hizmet vermeye çalışırken, milyonlarca dolar tutarındaki bir borcun başka bir ülkeye koşulsuz biçimde silinmesi sosyal adalet ilkesine aykırıdır.

Silinen tutar yaklaşık 59 milyon ABD dolarıdır. Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu yüksek bütçe açığı, sürekli artan dış borç stoku ve Türk lirasındaki değer kaybı dikkate alındığında, bu miktarın sembolik değil, kayda değer bir mali etkisi bulunmaktadır. Bu tutar, yüzlerce köy okulunun onarılmasına, bölgesel tarımsal desteklerin artırılmasına veya yerel yönetimlerin temel hizmetlerinin güçlendirilmesine yetecek büyüklüktedir. Dolayısıyla bu karar, mevcut ekonomik koşullarda kamu kaynaklarının önceliklendirilmesinin yanlış olduğunu açıkça göstermektedir.

Anlaşmada borç silmenin “yeşil ekonomi ve çevre projeleri” karşılığında yapılacağı ifade edilmiştir. Ancak bu gerekçe, ekonomik dayanışmayı ekolojik dönüşümle ilişkilendiren bir içerik taşımamakta, yalnızca diplomatik bir süsleme işlevi görmektedir. Gerçek anlamda bir yeşil ekonomi politikası; yurttaşların yaşam koşullarını iyileştiren, çevresel adaleti gözeten ve halkların ortak çıkarını esas alan bir yaklaşımla mümkündür. Oysa bu anlaşmada “yeşil ekonomi” ifadesi, mali bir yükten kurtulmayı meşrulaştıran bir diplomatik söylemden ibaret kalmıştır.

DEM Parti olarak, halkların dayanışmasına ve uluslararası iş birliğine karşı değil; ancak dayanışmanın biçimi, güç ilişkilerini yeniden üretmeye değil, halkların eşitliği ve karşılıklı fayda esasına dayanmalıdır. Türkiye’nin dış politika alanında “bağış diplomasisi” anlayışıyla hareket etmesi, toplumsal kaynakların adil ve demokratik denetimden uzak biçimde kullanılmasına yol açmaktadır.

Bu nedenle DEM Parti olarak, toplumsal önceliklerle uyumlu olmayan, kamu kaynaklarının şeffaf biçimde yönetilmediği ve halk yararına somut bir karşılık taşımayan bu borç silme anlaşmasına onay vermiyor, muhalefet şerhi düşüyoruz.

Ceylan Akça Cupolo

Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TARAFINDAN
TEMSİL EDİLEN TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ İLE MALİYE BAKANLIĞI
TARAFINDAN TEMSİL EDİLEN KIRGIZ
CUMHURİYETİ BAKANLAR KURULU
ARASINDA BORÇ SİLME ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 5 Kasım 2024 tarihinde
Bışek’te imzalanan “Dışışleri Bakanlığı
Tarafından Temsil Edilen Tırkiye Cumhuriyeti
Hrkümeti ile Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil
Edilen Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu
Arasında Borç Silme Anlaşması”nın onaylanması
uygun bulunmuřtur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
ydrrlrge girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hrkrmelerini
Cumhurbaşkanı ydrtrr.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TARAFINDAN
TEMSİL EDİLEN TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ İLE MALİYE BAKANLIĞI
TARAFINDAN TEMSİL EDİLEN KIRGIZ
CUMHURİYETİ BAKANLAR KURULU
ARASINDA BORÇ SİLME ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’rncr maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**Dışışleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ**

ile

**Maliye Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen
KIRGIZ CUMHURİYETİ BAKANLAR KURULU**

Arasında

BORÇ SİLME ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu
(bundan böyle Taraflar olarak anılacaktır),

Taraflar arasındaki stratejik ortaklığı ve müttefiklik ilişkilerini daha da
genişletmek ve derinleştirmek amacıyla;

Kırgız Cumhuriyeti'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne olan kamu dış borcunun
silinmesinin yalnızca iki ülke arasındaki ikili ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda
bulunmakla kalmamakta olup, aynı zamanda karşılıklı saygı, güven ve işbirliğine dayalı
stratejik ve ekonomik ortaklığı da teyit ettiğini kabul ederek;

Çevreyi ve yeşil ekonomiyi korumaya yönelik projeler karşılığında dış borcun
silinmesinin dayanışma ve karşılıklı desteğinin sembolü haline geleceğini kaydederek,

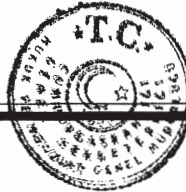
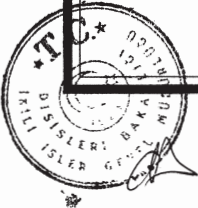
Her iki Tarafın, Taraflar arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkileri daha da
geliştirmeye hazır olduğunu ve aynı zamanda istikrarlı uluslararası ilişkilerin önemli bir
unsuru olan uzun vadeli ve istikrarlı işbirliği için sağlam bir temel oluşturma arzusunu
da göstereceđini vurgulayarak;

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

Madde-1

Silinecek Borçla İlgili Anlaşmalar

1. 28 Haziran 2012 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti ve Kırgızistan Cumhuriyeti
Hükümeti Arasındaki Kredi Anlaşması" (bundan böyle 28 Haziran 2012 tarihli
Anlaşma olarak anılacaktır);

2. 31 Aralık 2021 tarihli "Borç Erteleme Girişimi Çerçevesinde Yeniden Yapılandırma Anlaşması" (bundan böyle 31 Aralık 2021 tarihli Anlaşma olarak anılacaktır).

Bu Anlaşma'nın hükümleri, yukarıda belirtilen Anlaşmaların orijinal belgelerinde belirlenen geri ödeme mekanizmalarına bakılmaksızın, bu maddede belirtilen anlaşmalar için geçerlidir.

Madde-2
Silinecek Borç Tutarı

İşbu Anlaşma'nın koşullarının uygulanacağı toplam borç tutarı (bundan sonra "Silinecek Tutar" olarak anılacaktır), 1. maddede belirtilen Anlaşmalar kapsamında, işbu Anlaşma'nın yürürlük tarihi itibarıyla vadesi gelmiş ve ödenmemiş veya vadesi gelecek anapara, akdi faiz ve tahakkuk etmiş/edecek gecikme faizidir. Silinecek Tutar, işbu Anlaşma'nın Ek-1'inde yer alan geri ödeme çizelgesine dayanmaktadır.

Silinecek Tutar, işbu Anlaşma, Anlaşma'nın 8. maddesine uygun olarak yürürlüğe girmesi koşuluyla silinmiş sayılacaktır.

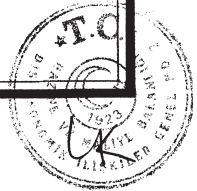
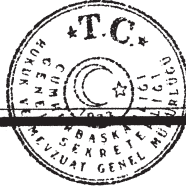
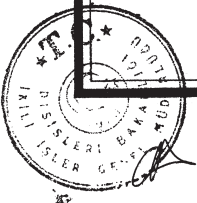
Madde-3
Borç Geri Ödeme Muafiyeti

İşbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla işbu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen borcun tamamı Kırgız Cumhuriyeti tarafından Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti lehine ödenmeyecek olup, bir defaya mahsus olmak üzere silinir.

İşbu Anlaşmanın 1. maddesinde belirtilen Anlaşmalar kapsamında tahakkuk eden ve ödenmeyen faiz, Kırgız Tarafınca Türk Tarafı lehine ödenmeyecektir.

Madde-4
Kalkınma Yardımı

Türk Tarafı, işbu Anlaşma uyarınca borçların silinmesini, Kırgız Cumhuriyeti'ne resmi kalkınma yardımının sağlanması kapsamında gerçekleştirmektedir.

Madde-5
Değişiklikler

İşbu Anlaşma'daki değişiklikler Tarafların karşılıklı yazılı mutabakatı ile yapılır ve yazılı olarak hazırlanır.

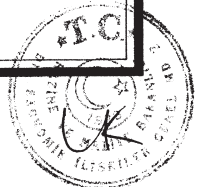
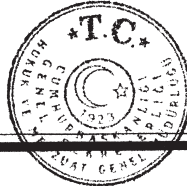
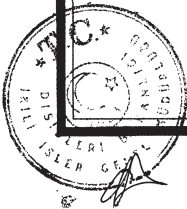
İşbu Anlaşma'ya ilişkin değişiklikler 8. maddede öngörülen usule uygun şekilde yürürlüğe girer.

Madde-6
Anlaşmazlıkların Çözümü

Taraflar arasında işbu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin uyuşmazlık ve anlaşmazlıklar, Taraflar arasında istişare ve müzakereler yoluyla çözümlenir.

Madde-7
Önceki Anlaşmaların Feshi

İşbu Anlaşmanın 1. maddesinde belirtilen Anlaşmalar, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği günden itibaren feshedilir.

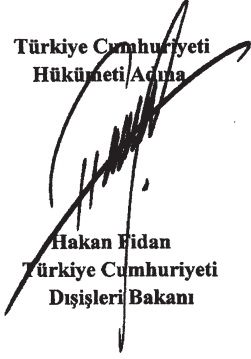

Madde-8
Yürürlüğe Girme

İşbu Anlaşma, Tarafların bu belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç hukuki prosedürlerini tamamladıklarına dair birbirlerine diplomatik yollarla yaptıkları son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.

5 Kasım 2024 tarihinde Bışkek şehrinde Türkçe, Kırgızca ve İngilizce dillerinde tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha halinde yapılmıştır. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin esas alınır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

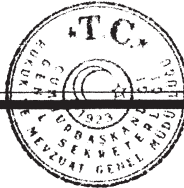
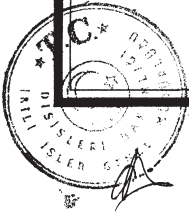

Hakan Fidan
Türkiye Cumhuriyeti
Dışişleri Bakanı

Kırgız Cumhuriyeti
Bakanlar Kurulu Adına

Almaz Bakatayev
Kırgız Cumhuriyeti
Maliye Bakanı

EK-1

**KIRGIZISTAN CUMHURİYETİ'NİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE OLAN BORÇLARINA
İLİŞKİN GERİ ÖDEME ÇİZELGESİ (ABD doları)**

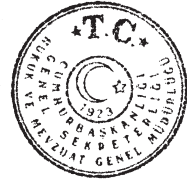
Anlaşmanın 2'nci maddesinde tanımlanan borcun Anlaşmalar bazında detayı 31.10.2024 tarihi itibarıyla aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

28.06.2012 Tarihli Anlaşma Kapsamında Kalan Borç Tutarı

PROJEKSİYON TARİHİ	ANAPARA ÖDEMESİ	FAİZ ÖDEMESİ	Genel Toplam
2025			
15.04.2025	3.730.769,23	28.291,67	3.759.060,90
15.10.2025	3.730.769,23	28.550,64	3.757.319,87
2026			
15.04.2026	3.730.769,23	24.519,44	3.755.288,67
15.10.2026	3.730.769,23	22.757,69	3.753.526,92
2027			
15.04.2027	3.730.769,23	20.747,22	3.751.516,45
15.10.2027	3.730.769,23	18.964,74	3.749.733,97
2028			
15.04.2028	3.730.769,23	17.068,27	3.747.837,50
15.10.2028	3.730.769,23	15.171,79	3.745.941,02
2029			
15.04.2029	3.730.769,23	13.202,78	3.743.972,01
15.10.2029	3.730.769,23	11.378,85	3.742.148,08
2030			
15.04.2030	3.730.769,23	9.430,56	3.740.199,79
15.10.2030	3.730.769,23	7.585,90	3.738.355,13
2031			
15.04.2031	3.730.769,23	5.658,33	3.736.427,56
15.10.2031	3.730.769,23	3.792,95	3.734.562,18
2032			
15.04.2032	3.730.769,23	1.896,47	3.732.665,70
Genel Toplam	55.961.538,45	227.017,30	56.188.555,75

31.12.2021 Tarihli Anlaşma Kapsamında Kalan Borç Tutarı

PROJEKSİYON TARİHİ	ANAPARA ÖDEMESİ	FAİZ ÖDEMESİ	Genel Toplam
2024			
15.12.2024	379.140,93	1.349,11	380.490,04
2025			
15.06.2025	379.140,93	1.150,07	380.291,00
15.12.2025	379.140,93	963,65	380.104,58
2026			
15.06.2026	379.140,93	766,71	379.907,64
15.12.2026	379.140,93	578,19	379.719,12
2027			
15.06.2027	379.140,93	383,36	379.524,29
15.12.2027	379.140,93	192,73	379.333,66
Genel Toplam	2.653.986,51	5.383,82	2.659.370,33

TBMM Basımevi - 2025